Ajankohtaista

jätelain uudistuksesta

Toukokuu | 2012

Wilma Hurskainen / YHA Kuvapankki

Yhä vastuullisempaa jätehuoltoa

Uuden jätelainsäädännön tavoitteena on, että Suomen jätehuolto toimii kokonaisuutena edistyksellisesti, materiaalitehokkaasti ja vastuullisesti.

Tavoite on, että vuonna 2016 Suomessa on käytössä monipuolinen valikoima vaihtoehtoisia jätteen käsittelymenetelmiä, joista toimijat valitsevat itselleen sopivan etusijajärjestyksen mukaisesti.

Vähintään 50 prosenttia yhdyskuntajätteestä on tarkoitus kierrättää vuoteen 2016 mennessä. Kierrätykseen soveltumaton jäte hyödynnetään energiana. Kaatopaikalle sijoitetaan enää hyvin vähän jätettä.

Jätteen haltijalla on päävastuu jätehuollon järjestämisestä. Elinkeinoelämän jätteet, myös yhdyskuntajätteet, ovat pääosin jätteen haltijan vastuulla.

Tuottajavastuun piiriin kuuluvan tuotteen valmistaja tai maahantuoja sekä pakkausten osalta tuotteiden pakkaaja tai pakattujen tuotteiden maahantuoja vastaa markkinoille saattamiensa tuotteiden jätehuollosta ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Tuottajavastuun piiriin kuuluvat keräyspaperi, pakkaukset, sähkö- ja elektroniikkalaitteet, ajoneuvot ja renkaat sekä paristot ja akut.

Kunta vastaa kotitalousjätteistä ja julkisen toiminnan yhdyskuntajätteistä. Myös yksityisen sosiaali- ja terveyspalvelun sekä koulutuksen jätteiden jätehuollon järjestäminen kuuluu jatkossa kunnan vastuulle. ■

Lisätietoa aiheesta löydät näistä pykälistä:
JL 1 ja luvut 4-7

Pirjo Ferin / YHA Kuvapankki

Uusi jätelaki voimaan toukokuussa

Uusi jätelaki (646/2011) tuli voimaan 1.5.2012. Samaan aikaan tuli voimaan myös valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012) sekä muutoksia ympäristönsuojelulakiin (647/2011) ja -asetukseen (180/2012).

Uudistus vaikuttaa lisäksi lukuisiin muihin jätealan säädöksiin, jotka on tarkoitus uudistaa vuosina 2012-2014.

Tuottajavastuuta koskevia lain säännöksiä aletaan soveltaa porrastetusti vuoden tai kahden kuluttua lain voimaantulosta. ■

www.finlex.fi

Termit muuttuvat

Uusi laki	Vanha laki
Loppukäsittely	Käsittely
Käsittely (= hyödyntäminen + loppukäsittely)	Hyödyntäminen ja käsittely
Vaarallinen jäte	Ongelmajäte

Riku Lumiaro / YHA Kuvapankki

Etusijajärjestys ohjaa jätehuoltoa

Käytä uudelleen jäte, jonka syntyä et voi ehkäistä. Kierrätä se, mikä ei sovi uudelleenkäyttöön. Hyödynnä jätteen energia, jos jätettä ei voi kierrättää. Loppukäsittele se, mitä ei voi käyttää energiana.

Uusi jätelainsäädäntö kannustaa, ohjaa ja velvoittaa toimijoita vastuulliseen jätehuoltoon monin tavoin. Yksi merkittävimmistä periaatteista on etusijajärjestys.

Etusijajärjestys sitoo ammattimaisia toimijoita kuten jätteen tuottajia, käsittelijöitä ja kerääjiä sekä kunnallisia toimijoita. Kotitalouksien on otettava etusijajärjestys huomioon mahdollisuuksien mukaan.

Etusijajärjestyksen mukaista jätehuoltovaihtoehtoa valittaessa huomioidaan jätteen elinkaarivaikutukset, ympäristönsuojelu sekä toimijan tekniset ja taloudelliset edellytykset noudattaa etusijajärjestystä.

Puolet kierrätykseen

Jätteen kierrätykselle on annettu jäteasetuksessa ja valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa selvä tavoite: 50 painoprosenttia yhdyskuntajätteestä on kierrätettävä vuoteen 2016 mennessä.

Näitä kierrätystavoitteita edistävät paperi-, kartonki-, lasi-, metalli-, muovi- ja biojätteiden erilliskeräysvaatimukset, jotka koskevat teollisuus- ja palveluyrityksiä, muita elinkeinotoiminnan harjoittajia, jätteen haltijoita sekä kuntia.

Rakennus- ja purkujätteestä on hyödynnettävä materiaalina vuoteen 2020 mennessä vähintään 70 prosenttia.

Tuottajien vastuu pakkausjätteiden jätehuollon järjestämisestä laajenee. Myös jätteen kaatopaikalle sijoittamista rajoitetaan nykyisestä. Näistä tavoitteista säädetään tarkemmin valmisteilla olevissa asetuksissa.

Jätemäärät kirjanpitoon

Etusijajärjestyksen toteutumiseen kannustetaan jätelaissa ja siihen liittyvissä asetuksissa. Jätettä tuottavalla toiminnanharjoittajalla on esimerkiksi velvollisuus seurata toiminnassaan syntyvän jätteen määrää sekä jätehuoltoaan säännöllisesti. Jätteen tuottajan on myös pidettävä kirjaa ominaisjätemäärästään eli jätemäärästään suhteessa johonkin toimintaa kuvaavaan lukuun, esimerkiksi liikevaihtoon.

Ympäristölupaa hakiessa toiminnanharjoittajan on esitettävä selvitykset materiaalien käyttönsä tehokkuudesta ja etusijajärjestyksen mukaisesta jätteenkäsittelystä. Lupapäätöksestä on lisäksi käytävä ilmi, kuinka etusijajärjestys on huomioitu lupamääräyksissä. ■

Pykälät:
JL 1, 8–12, 15, 34, 54, 78, 118–120, 122
JA 12, 14–16, 20, 25
YSL 43, 45
YSA 9, 19

Jätteen synnyn ehkäisy etusijalla

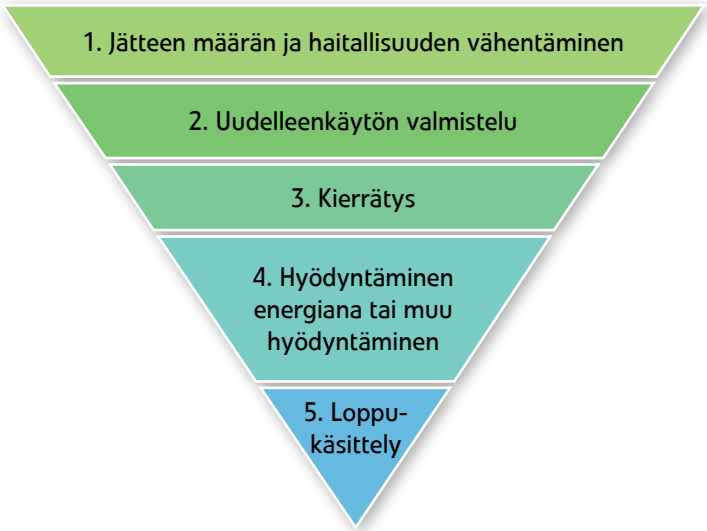

Etusijajärjestys perustuu EU:n jätedirektiiviin ja se sitoo kaikkia jäsenmaita. Suomen jätelainsäädännössä etusijajärjestys on yksi keskeisimpiä periaatteita. Sekä jätelaki että sitä tukevat asetukset tähtäävät etusijajärjestyksen mahdollisimman hyvään toteutumiseen.

Vastuullisen jätehuollon muistilista

Jätteenkuljettaja, muista:

- Entisen jätetiedostoilmoituksen sijasta lähetä hakemus ELY-keskukselle jätehuoltorekisteriin hyväksymiseksi.
- Pidä jätehuoltorekisteriotetta aina mukana kuljetuksen aikana.
- Aseta riittävä vakuus jätteen asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi.
- Toimita tiedot kunnan vastuulla olevien jätteiden kiinteistöittäisestä kuljetuksesta jätehuoltoviranomaisen ylläpitämään kuljetusrekisteriin vähintään vuosittain.
- Tarkista kiinteistöittäistä kuljetusta koskevat uudet velvoitteet.
- Huolehdi siirtoasiakirjan liittämisestä tiettyjen jätteiden kuljetuksiin.
- Pidä kirjaa kuljetetuista jätteistä ja seuraa jätehuoltoasi.

Lisätietoja: Alueesi ELY-keskus

Pykälät: JL 39, 44, 45, 85, 86, 94-99, 118-121, 152 / JA 23, 24, 26-29

Jätteen kerääjä, muista:

- Jätteen ammattimaista keräystä harjoittavat on merkittävä jätehuoltorekisteriin.
- Tee ilmoitus hyvissä ajoin, viimeistään 1.5.2013, sen kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle, jonka alueella harjoitat keräystä.
- Voit ilmoittaa samalla kaikki saman kunnan jätteen vastaanottopaikat.
- Pidä kirjaa kerätyistä jätteistä ja seuraa jätehuoltoasi.

Lisätietoja: Kuntasi ympäristösuojeluviranomainen

Pykälät: JL 100, 118-120, 152 / JA 23, 30

Jätteen käsittelijä, muista:

- Noudata etusijajärjestystä ja huolehdi, että mahdollisimman vähän jätettä loppusijoitetaan.
- Pidä kirjaa käsitellyistä jätteistä ja seuraa jätehuoltoasi.
- Esitä seuranta- ja tarkkailusuunnitelma lupaviranomaiselle.
- Anna tiedot jätteestä ja sen käsittelystä jätteen aikaisemmalle haltijalle ja käsittelijälle.

Pykälät: JL 8, 12, 118-120, 152 / JA 12, 22, 25

Tuotteen valmistaja, maahantuoja ja pakkaaja, muista:

- Tarkista, oletko tuottajavastuussa. Jos olet:
- Tee hakemus Pirkanmaan ELY-keskukselle tuottajarekisteriin hyväksymiseksi tai liity tuottajayhteisöön tai juomapakkausten palautusjärjestelmään.

Lisätietoja:
Pirkanmaan ELY-keskus ja www.ymparisto.fi/tuottajavastuu

Pykälät: JL luvut 6 ja 7, 101-107 / Tuottajavastuuta koskevat säädökset (uudistuvat lähivuosina)

Jätteen tuottaja, muista:

- Järjestä jätehuolto etusijajärjestyksen mukaisesti.
- Jos tarvitset toiminnassasi ympäristöluvan, selvitä lupahakemuksessa, miten toteutat etusijajärjestystä ja materiaalitehokkuutta.
- Pidä kirjaa syntyvistä jätteistä ja seuraa jätehuoltoasi.
- Laadi siirtoasiakirja tietyistä jätteistä.

Pykälät: JL 118-121 / JA 20, 24 / YSA 9

Siirtoasiakirja aina mukana

Jotta varmistetaan jätteiden luotettava ja vastuullinen jätehuoltoketju, tarvitaan siirtoasiakirjaa.

Jätteen haltijan on laadittava siirtoasiakirja vaarallisesta jätteestä, sako- ja umpikaivojen lietteestä, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä, rakennus- ja purkujätteestä sekä pilaantuneista maa-aineksista.

Kuljettajan on laadittava siirtoasiakirja, kun noudetaan jätettä kotitalouksista.

Siirtoasiakirjaan merkitään valvonnan ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot mm. jätteestä, sen alkuperästä ja kuljettajasta. Vaarallisista jätteistä merkitään muita jätteitä tarkemmat tiedot.

Siirtoasiakirjan on oltava mukana jätteen siirron ajan. Siirron päättyessä asiakirja luovutetaan jätteen vastaanottajalle, joka vahvistaa jätteen vastaanoton.

Myös sähköisesti tallennetut ja allekirjoitetut siirtoasiakirjat soveltuvat tarkoitukseen. Ympäristöministeriön nettisivuilla on lisätietoa siirtoasiakirjaan liittyvistä käytännön kysymyksistä. ■

Pykälät: JL 121 / JA 24

Tero Pajukallio / YHA Kuvapankki

Siirtoasiakirjalla varmistetaan, että jätteet päätyvät asianmukaiseen paikkaan ja että siirtojen seuranta toimii luotettavasti.

Seuraa jätemääriä

Toiminnanharjoittajan täytyy seurata ja tarkkailla järjestämäänsä jätehuoltoa säännöllisesti ja pitää kirjaa jätteistään.

Näin on, jos toiminnassa syntyy vaarallisia jätteitä tai vähintään 100 tonnia jätteitä vuodessa tai jos toimintaan tarvitaan ympäristölupa. Myös tiettyjen jätteen käsittelijöiden, kuljettajien sekä kerääjien on seurattava jätehuoltoaan.

Tee suunnitelma

Lupaviranomaiselle on esitettävä jätteen käsittelytoiminnasta seuranta- ja tarkkailusuunnitelma, johon tulee tiedot esimerkiksi siitä, miten toimitaan mahdollisissa omaan käsittelyprosessiin liittyvissä häiriö- ja vaaratilanteissa.

Suunnitelmaan on myös merkittävä käsittelystä vastuussa olevat henkilöt ja toimet heidän perehdyttämisekseen työhön. ■

Pykälät:
JL 118–120 / JA 20–23, 25

Scanstockphoto

Yhdyskuntajätteen hyödyntämisen ja käsittelyn kehitys vuosina 2006–2010 sekä VALTSUssa (valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa) asetettu tavoitetaso vuodelle 2016
(Lähde: Tilastokeskus ja VALTSU; Kuva: SYKE)

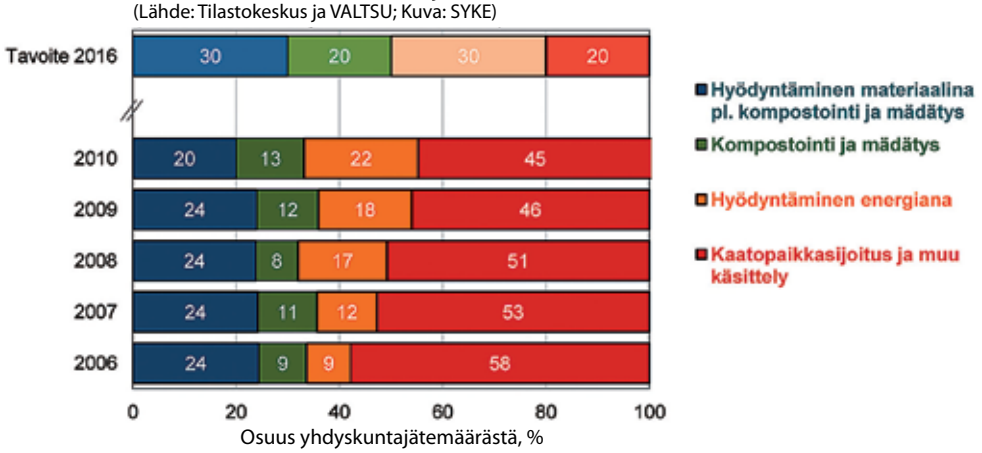

Luovuta jäte vain:

- kuljettajalle, välittäjälle tai kerääjälle, joka on hyväksytty tai merkitty jätehuoltorekisteriin.
- jätteen käsittelijälle, jolla on ympäristöluvan tai ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tehdyn rekisteröinnin perusteella oikeus vastaanottaa kyseistä jätettä.
- poikkeustapauksissa – ellei toimintaan lain mukaan tarvita edellä mainittua viranomaishyväksyntää – vastaanottajalle, jolla muutoin on riittävä asiantuntemus sekä taloudelliset ja tekniset valmiudet järjestää jätehuolto. ■

Pykälä JL 29

Laiminlyöntimaksun voi välttää

Jos toiminnanharjoittaja lyö laimin ilmoitus-, siirtoasiakirja- tai muita vastaavia velvollisuuksiaan, valvontaviranomainen voi määrätä hänelle laiminlyöntimaksun.

Se on kuitenkin mahdollista välttää hoitamalla velvoite määräaikaan mennessä.

Lisätietoja:
Valvontaviranomaiset

Pykälät:
JL 132, 133

Jäteominaisuus voi päättyä

Jätteen yleinen määritelmä säilyy ennallaan uudessa jätelaissa. Lakiin on kuitenkin lisätty jätedirektiiviin perustuvat säännökset siitä, milloin esine tai aine on sivutuotetta tai milloin se ei ole hyödyntämisen jälkeen enää jätettä.

Sivutuotteeksi määrittelyä tai jäteominaisuuden päättymistä koskevat ratkaisut ja hakemukset on perusteltava tarkkojen kriteerien pohjalta. Tarkempia jätelajittaisia kriteerejä valmistellaan EU:ssa. ■

Lisätietoja kriteereistä:

www.ymparisto.fi > Ympäristönsuojelu > Jätteet ja jätehuolto > Jätteeksi luokittelun päättyminen

Pykälät:
JL 5
Jätedirektiivin artiklat 5 ja 6

Esitteessä käytetyt lyhenteet:

JL = jätelaki (646/2011)
JA = valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012)
YSL = ympäristönsuojelulaki (86/2000), ml. muutos (647/2011)
YSA = ympäristönsuojeluasetus (169/2000), ml. muutos (180/2012)
Jätedirektiivi (98/2008/EY)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ajankohtaista on ympäristöministeriön julkaisu.

PL 35, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.ymparisto.fi

ILMASTONSUOJELUA EDISTÄVÄ PAPERI
YMPÄRISTÖMERKKI MILJÖMÄRKT
441 697
Painotuote

Lisätietoa: www.ymparisto.fi/jatelainuudistus